

EUROOPA KONTROLLIKODA

Luxembourg, 5. november 2013
ECA/13/37

Aastaruanne 2012 – korduma kippuvad küsimused

1. Kas Euroopa Kontrollikoda kiitis 2012. aasta raamatupidamise aastaruande heaks?

Jah. Euroopa Kontrollikoda kinnitas ELi 2012. aasta raamatupidamise aastaruande. Kontrollikoda on seda teinud juba alates aastast 2007. Euroopa Kontrollikoda on seisukohal, et 2012. aasta raamatupidamise aastaruanne kajastab kõigis olulistes aspektides õiglaselt ELi finantsolukorda ning aasta majandustulemusi.

Lisaks sellele, et Euroopa Kontrollikoda kinnitab, et tulud ja kulud on raamatupidamise aastaruandes õigesti esitatud, peab ta andma arvamuse selle kohta, kas maksed tehti kehtivate õigusaktidega kooskõlas. **Nagu eelmistelgi aastatel, nii ka 2012. aastal ei anna Euroopa Kontrollikoda kinnitust maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, vaid esitab vastupidise arvamuse maksete korrektsuse kohta.**

2. ELi 2012. aasta eelarve kogusumma oli 138,6 miljardit eurot ja veamäär oli 4,8%. Kas see tähendab, et peaaegu 7 miljardit eurot ELi eelarvest läks raisku?

Ei. Eelmistel aastatel on mõningad vaatlejad veamäära korrutanud ELi eelarve kogusummaga ning saanud tulemuseks „raiskuläinud raha” kogusumma. **See on lihtsustatud lähenemisviis, mis võib olla eksitav.** Euroopa Kontrollikoja ELi üldeelarvet käsitlevas aastaruandes kontrollitakse, kas ELi rahalisi vahendeid on kasutatud eesmärgipäraselt ning kas nad on nõuetekohaselt aruandluses kajastatud.

Mõningate leitud vigade puhul on tegemist valesti kasutatud rahaga: nt kui ettevõtetele on töötute töövõtmiseks antud toetusi, kuid ettevõtted ei ole täitnud töötajate töөлhoidmise minimaalse perioodi nõuet, mille eesmärk on pikemaajalise kasu loomine. Või veel üks näide: maantee-ehituse projekti puhul sõlmiti otseleping ühe ettevõttega, andmata teistele võimalikele hankijatele võimalust oma parima võimaliku hinnaga pakkumuste esitamiseks.

Need on näited ebatõhususe kohta, mis ei tähenda automaatselt raiskamist. ELi rahalisi vahendeid kasutati ettenähtud eesmärgil ning nendest saadi mõningast kasu, kuigi nende kasutusega seotud tingimusi ei täidetud täiel määral. Teisalt võib ka osa seaduslikest ja korrektsetest kulutustest lugeda raiskamiseks, nt maatee, mis on ehitatud ilma igasuguse liiklusega seotud vajaduseta.

ECA PRESS

12, rue Alcide De Gasperi - L - 1615 Luxembourg
Mobile (+352) 621 552 224 Tel.: (+352) 4398 45410
press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA
www.eca.europa.eu

3. Mida tähendab 4,8% suurune hinnanguline veamäär?

4,8% on hinnanguline määr **rahasummast, mida ei oleks tohtinud ELi eelarvest välja maksta**, kuna seda ei kasutatud kohaldatavate eeskirjade kohaselt, ning mis ei ole seega kooskõlas sellega, mida nõukogu ja parlament olid asjaomaste ELi õigusaktidega sätestanud.

Tüüpilisteks vigadeks olid: **maksed, mis olid tehtud kas toetuskõlbmatutele toetusesaajatele või projektidele või oli tegu teenuste, toodete või investeeringutega, mille hankimisel ei rakendatud korrektselt riigihanke-eeskirju**. Vt 5. joonis: Erinevate veatüüpide osakaal hinnangulises veamääras [LINK]. Mitte kõiki ebaseaduslikke või eeskirju eiravaid makseid ei saa alati raiskamiseks lugeda. Ka kõikidest seaduslikest ja korrektsetest maksetest ei saa alati kuludele vastavat tulu. Seega ei tohi kõnealuse protsendi arvutamist käsitleda kui ELi kogueelarve „raiskamist” või „raha kaotamist”.

4. Kuidas vead tekkivad?

Vead tekkivad, kui toetusesaajad ei järgi ELi toetuste maksmise aluseks olevaid eeskirju. ELi rahastamise saamiseks peavad toetusesaajad täitma konkreetseid ELi ning kohati ka siseriiklikke eeskirju. Kõnealused eeskirjad on kehtestatud, tagamaks, et kulutused tehtaks vastavalt nõukogu ja parlamendi poolt ettenähtud eesmärkidel.

Nende eeskirjade rikkumisel ilmnevad vead: näiteks, kui põllumajandustootjad ei pea kinni enda võetud keskkonnaalastest kohustustest, projektide elluviijad ei järgi riigihanke-eeskirju või kui teaduskeskused taotlevad ELi projektidega mitteseotud kulude hüvitamist. 2012. aasta aastaaruandes tuuakse konkreetseid näiteid kontrollimise käigus leitud vigadest.

5. Kui maksete hinnanguline veamäär 2012. aastal on 4,8%, siis kas see tähendab, et 95,2% ELi eelarvest kasutati eeskirjadega kooskõlas?

Ei. Euroopa Kontrollikoja arvamus ELi kulutuste kohta põhineb ulatuslikul valimil, mis hõlmab kõiki poliitikavaldkondi. Valimis sisalduvaid tehinguid auditeeritakse üksikasjalikult ja leitud vead esitatakse hinnangulise veamäärana.

Kuid on ka palju vigu, mida Euroopa Kontrollikoda ei kvantifitseeri, nt väiksemad hanke-eeskirjade rikkumised, avalikustamist käsitlevate eeskirjade mittetäitmine ja ELi direktiivide ebaõige ülevõtmine siseriiklikesse õigusaktidesse. Need vead ei sisaldu Euroopa Kontrollikoja hinnangulises veamääras.

6. Kas vead tähendavad pettust?

Mitte alati. Pettus on kasu saamise eesmärgil toime pandud tahtlik tegu. Kuigi Euroopa Kontrollikoja auditiprotseduurid ei ole kavandatud pettuste avastamiseks, leiab kontrollikoda igal aastal kontrollimise käigus mõne võimaliku pettusejuhtumi. Juhtumitest teavitatakse Euroopa Pettustevastast Ametit (OLAF), kes korraldab koostöös liikmesriikide ametiasutustega vastavalt vajadusele uurimise ja järelkontrolli.

7. Kas ELi finantsjuhtimine on muutunud paremaks või kehvemaks?

Ta on aastast aastasse olnud suhteliselt stabiilne, kuid on poliitikavaldkonniti erinev. Näiteks, põllumajanduse valdkonnas on hinnanguline veamäär mitmete aastate jooksul kasvanud. Struktuurifondide puhul on hinnanguline veamäär alates 2009. aastast igal aastal kasvanud (sellele eelnenud kolmel aastal see vähenes).

Euroopa Kontrollikoda on korduvalt soovitanud eeskirju täiendavalt lihtsustada, et parandada kulutuste kvaliteeti ja vähendada veamäära. Euroopa Sotsiaalfondi eeskirjade lihtsustamise analüüs näitab, et lihtsustamisel on olnud positiivne mõju.

8. Kes on põhiprobleemide allikas - liikmesriigid või Euroopa Komisjon?

Mõlemad. Euroopa Kontrollikoja hinnangul on liikmesriikide ja komisjoni ühiselt hallatavate kulutuste puhul veamäär 5,3%. Komisjoni poolt otse hallatavate ülejäänud tegevuskulude puhul on veamäär 4,3%. Mitmeid puudusi leiti nii liikmesriikide kui komisjoni tasandi juhtimis- ja kontrollisüsteemides.

Koostöös liikmesriikidega tehtava halduse valdkonnad, nt põllumajandus ja regionaalpoliitika, moodustavad 80% ELi kulutustest. Paljude auditi käigus leitud vigade puhul oli liikmesriikide ametkondadel piisavalt teavet vigade avastamiseks ja parandamiseks enne komisjonilt kulude hüvitamise taotlemist. Finantsjuhtimissüsteeme on võimalik veelgi mõjusamalt kasutada ja veamäära vähendada.

9. Miks on Euroopa Kontrollikoda osaliselt muutnud oma iga-aastase audititegevuse läbiviimist? Kas see ei muuda eelnevate aastatega võrdlemist keerukamaks?

Sel aastal ajakohastati tehingute valimikontrolli meetodikat ja **kõigi kuluvaldkondade tehinguid kontrollitakse nüüd sarnastel alustel**, st pärast seda, kui komisjon on kulud heaks kiitnud ja kirjendanud (seega kinnitanud, et komisjoni hinnangul oli tegu põhjendatud maksega ELi eelarvest). Auditeeritavad andmekogumid muutuvad aastast aastasse järjest stabiilsemaks, kuna kaob ettemaksete kõikuvate määrade mõju. Euroopa Kontrollikoja valimikontrolli meetodika standardiseerimise mõju omas 0,3 protsendipunktilist mõju kogu 2012. aasta eelarve hinnangulisele veamäärale.

10. Miks keskenduda vigadele, kui komisjon võib liikmesriikidelt valesti kasutatud raha tagasi nõuda?

Enamikul juhtudest, kui ELi rahalisi vahendeid on valesti kasutatud, ei taotle komisjon liikmesriikidelt raha füüsilist tagasimaksmist. Kui kulunõuetes leitakse vigu, on liikmesriikidel vastavalt kohaldatavatele õigusaktidele võimalus vastavad ELi rahalised vahendid teistesse projektidesse ümber paigutada ja saada ELi rahastamist juurde, esitades täiendavaid arveid.

Kontrollikoda võtab finantskorrektsioone ja sissenõudmisi hinnangulise veamäära arvutamisel arvesse juhul, kui nende abil tühistatakse aasta jooksul tehtud eeskirjadevastaseid makseid – st kui eeskirjade vastaselt tehtud kulud on avastatud ning komisjonile saadetud väljamaksetaotlusest eemaldatud ja/või kui need on toetusesaajatelt aasta jooksul sisse nõutud. Sellest hoolimata on loetletud tingimused vaid mõnikord täidetud.

Põllumajanduses ei nõuta enamiku finantskorrektsioonide puhul toetusesaajalt tagasimakset, kuid ühtekuuluvuspoliitika kulutuste puhul on enamik korrektsioonidest kindlasummalised finantskorrektsioonid, mille puhul ei nõuta üksikasjalikke korrektsioone projekti tasandil.

Praegune kuluperiood 2007–2013 ei anna liikmesriikidele erilist motivatsiooni korrektsete nõuete esitamiseks, kuna vigaseid nõudeid on võimalik tühistada või asendada, ilma et ELi eelarvest saadav raha kaotsi läheks.

11. Kas Euroopa Kontrollikoda oleks suutnud ELi kulutused heaks kiita, kui oleks teinud rohkem audititööd?

Ei. Euroopa Kontrollikoda kogus piisavalt tõendeid, saamaks kindlust selle kohta, et ELi kulutused on olulisel määral vigadest mõjutatud. Täiendav tegevus ei oleks seda järeldust muutnud.

12. Kas Euroopa Kontrollikoja leitud vead tulenesid sellest et tal ei olnud ligipääsu liikmesriikide dokumentidele või tal ei olnud juurdepääsu lõplike toetusesaajate ruumidesse?

Ei. Kontrollikojal on vastavalt asutamislepingule laialdased juurdepääsuõigused ning liikmesriigid ja lõplikud toetusesaajad tegid kontrollikojaga auditiprotsessis koostööd.

Eelarveaasta 2012 aastaaruande PRESSIMAPP 23 Euroopa Liidu keeles www.eca.europa.eu